

Доцент кафедри адміністративної
діяльності НАВС, к.ю.н., доцент

Дрозд Олексій Юрійович

**ПИТАННЯ ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ В НАУКОВІЙ СПАДЩИНІ АКАДЕМІКА
В.В. КОПЕЙЧИКОВА**

Становлення України як суверенної, незалежної, демократичної та соціальної держави, обраний нею європейський вектор розвитку зумовлюють необхідність суттєво підвищити дієвість системи державного управління та її підсистеми – державної служби. Демократичні перетворення, що відбуваються в країні, потребують нових підходів до природи державної служби, зокрема правового регулювання її проходження через призму норм адміністративного та трудового права. У цьому контексті важливо всебічно осмислити напрацювання видатних вітчизняних учених-правників із проблематики державної служби. До плеяди останніх, безсумнівно, належить Володимир Володимирович Копейчиков (17 листопада 1923 р., м. Харків – 9 червня 2002 р., м. Київ) – український правознавець, доктор юридичних наук, професор, академік Академії правових наук України, Заслужений діяч науки і техніки України [1, с. 346].

У науковій сфері В.В. Копейчиков відомий як визначний вчений, талановитий організатор науки, один із провідних вітчизняних фахівців у галузі теорій держави та права і конституційного права. Так, В.В. Копейчиков успішно працював над різними складними державно-правовими проблемами, але найбільший внесок зробив у розробку зазначених вище наукових напрямів і є одним із засновників сучасної української наукової школи з проблем прав і свобод людини та механізму їх реалізації. Своїми науковими працями він збагатив юридичну науку, одержавши широке визнання як в Україні, так і за межами держави. Його праці відрізняються ґрунтовністю, докладністю, новизною постановки проблем та оригінальністю їх вирішення.

Значний внесок В.В. Копейчикова в розробку вітчизняного законодавства і вдосконалення практики його реалізації та застосування. Він брав активну участь у нормотворчій роботі зі створення системи законодавства незалежної України. Ідеї та пропозиції, викладені в його теоретичних працях, використовувалися в державно-правових програмах і законодавчих актах.

При цьому академік В.В. Копейчиков брав активну безпосередню участь у роботі різних комісій органів державної влади та управління України, продуктивно працював у складі робочої групи Конституційної комісії Верховної Ради України (він є одним із співавторів чинної Конституції України від 28 червня 1996 р. [2, с. 20]), а також над підготовкою проектів законів України «Про міліцію», «Про державну службу в Україні» та ін. Окрім того, В.В. Копейчиков був членом Консультативної ради з питань державного будівництва і правової політики Верховної Ради України [3, с. 10].

Основні міркування В.В. Копейчиков про сутність державної служби з точки зору ролі, місця та взаємодії держави, права і суспільства, викладені в його науковій статті «Питання державної служби у перехідному суспільстві» (1995 р.). Питання про державну службу – це питання про людей, які вирішили працювати на державу, служити їй. Саме тому вступ на державну службу має бути етично мотивованим: якщо в приватний сектор йдуть працювати для того, щоб багато заробляти, то державна служба приваблива перш за все стабільністю, гарантіями, соціальним захистом. Це саме питання про людей, від компетентності яких, урешті-решт, залежить міра ефективності державного апарату. Державна служба як соціально-правовий інститут поєднує формальні можливості структур державного апарату з питанням про його кадри. До тих пір, поки воно не вирішено, державний апарат залишається набором схем, які можуть привести в дію лише люди, наділені розумом і волею [4, с. 136]. Державна служба з точки зору загальнотеоретичної постановки проблеми кваліфікується як така, що відображує суспільний розподіл праці, виникнення державного апарату, його функціонування та розвиток, а тому – серцевину державності як такої в її розумінні як органу управління суспільством [5, с. 9].

Відповідно до позиції В.В. Копейчикова принцип пріоритету прав та свобод людини і громадянина під час здійснення державної служби означає, що при розгляді будь-яких завдань, що вирішуються або будуть вирішуватися в суспільстві та державі, на перше місце завжди має

висуватися і вирішуватися питання про те, яким чином рішення, що намічується, відіб'ється на становищі особистості, кожної конкретної людини, які можуть виникнути для неї складності в повсякденній дійсності, як можна їх усунути. Якщо ж ці складності усунути не вдасться, якщо все-таки, не дивлячись на всі заходи, що приймаються; інтереси особистості, її права будуть порушені, то шлях, що намічається, вирішення відповідного завдання мають бути відхилені [6, с. 29].

Водночас В.В. Копейчикову доводиться констатувати: які ж далекі ми від подібного підходу до вирішення завдань державного управління в цей час! А між тим саме такий підхід має бути одним із принципів етики поведінки будь-якої посадової особи в дійсно демократичній державі. У такому аспекті повинен тлумачитися і один з принципів державної служби, перелік яких міститься в проекті Закону «Про державну службу в Україні», де сказано, що державна служба в Україні базується (поряд з іншими) і на принципі демократизму, гуманності, поваги до особистості, хоча, на наш погляд, слід було сказати більш конкретно про відносини «особистість – державний апарат».

Таким чином, на підставі викладеного вище можна зробити висновок, що в науковій спадщині Володимира Володимировича Копейчикова, поряд з іншими важливими проблемами, самостійне місце посідає питання державної служби та правового регулювання її проходження. Прикладна цінність теоретичних міркувань В.В. Копейчикова про природу державної служби полягає в тому, що вони знайшли своє зовнішнє безпосереднє вираження в Законі України «Про державну службу» від 16 грудня 1993 р., заклавши фундамент розвитку інституту державної служби в незалежній Україні.

Список використаних джерел:

1. Юридична енциклопедія : В 6 т. / Редкол : Ю. С. Шемшученко (голова редкол.) та ін. – К. : Укр. енцикл., 2001. – Т. 3 : К – М. – 2001. – 792 с. : іл.
2. Капічон О. Г. Участь академіка В. Копейчикова в конституційному процесі України (1990 – 1996 рр.) / О. Г. Капічон // Право і суспільство. – 2015. – № 5. – С. 19 – 25.
3. Володимир Володимирович Копейчиков. Біографія і бібліографія вчених-правознавців (Національна академія наук України, Академія правових наук України) / Упоряд. : О. Д. Тихомиров. – Х : Право, 1998. – 32 с.
4. Петришин О. В. Державна служба в структурі державно-правової організації суспільства (питання методології) / О. В. Петришин // Вісник Академії правових наук України : зб. наук. пр. / редкол. : В. Я. Тацій та ін. – Х. : Право, 1995. – № 4. – С. 134 – 138.
5. Петришин О. В. Правовий режим державної служби: питання загальної теорії : автореф. дис. докт. юрид. наук : спец. 12.00.01 «Теорія та історія держави і права; історія політичних і правових вчень» / О. В. Петришин. – Х., 1999. – 36 с.
6. Копейчиков В. В. Про теоретичні засади конституційного ладу (згідно з проектом Конституції України, який винесено на всенародне обговорення) / В. В. Копейчиков // Вісник Академії правових наук України : зб. наук. пр. / редкол. : В. Я. Тацій та ін. – Х. : Право, 1993. – № 1. – С. 26 – 34.

Доцент кафедри загальноправових та психологічних дисциплін факультету № 2 підготовки фахівців для Національної гвардії України ННІ № 3 НАВС, кандидат юридичних наук, доцент

Дручек Олена Василівна

ДО ПИТАННЯ ПРО ПОНЯТТЯ, ЗМІСТ ТА СТРУКТУРУ ВЛАДИ

Проблема соціального феномену влади, її природи, сутності, іманентних ознак є однією з найскладніших та найбільш дискусійних у теорії права та держави [1, с.633]. Абсолютно справедливою є думка про те, що юридично правильне розуміння терміна «влада» та похідних від